

ТЕХНОГЕННИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДНИК РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ

Ярослав ВАЩИШИН, Володимир ХУДОБА

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів, Україна*

Вступ. Чорнобильська зона відчуження є територією, що зазнала згубної дії радіації внаслідок найбільшої техногенної аварії ХХ ст. Зі зменшенням рівня радіаційного забруднення в цій зоні дедалі більше уваги приділяють різним напрямкам її ревіталізації, одним із яких є туризм.

Мета роботи – проаналізувати можливості розвитку техногенного туризму в межах Чорнобильської зони відчуження.

Методи дослідження: метод системно-структурного аналізу, синтезу та узагальнення.

Результати дослідження. У 2000-х роках у межах Чорнобильської зони відчуження та безумовного відселення почали з'являтися перші туристи, а згодом відвідування цієї території набуло значного поширення.

Техногенний туризм є тим видом активного організованого відпочинку в межах антропогеннозмінених територій, де основна увага акцентується на наслідках антропогенного тиску та зв'язках між природним і соціальним середовищем [1, с. 222]. Ця ознака в особливий спосіб проявляється в межах Чорнобильської зони, оскільки внаслідок аварії на ЧАЕС всі мешканці навколишніх населених пунктів були примусово відселені.

Об'єктом техногенного туризму є антропогенні ландшафти, що відрізняються від об'єктів традиційного рекреаційно-пізнавального туризму, позаяк не забезпечують оздоровлення та відпочинку, а більшою мірою орієнтовані на пізнавальну активність туриста, часто в екологічно ризикованих регіонах, зокрема у Чорнобильській зоні [2, с. 93], де взагалі існує певний рівень загрози для здоров'я відвідувачів.

Водночас варто відрізнити техногенний туризм у межах організованих одноденних турів до Чорнобильської зони від так званого «чорнобильського сталкерства», що передбачає нелегальне проникнення до зони відчуження. У 2016 році на підставі Указу Президента України було утворено Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник, і відвідування цієї території має здійснюватися за дозволом адміністрації цього заповідника.

Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник як об'єкт природно-заповідного фонду належить до екомережі України. Крім того, екологи відзначають позитивні процеси природного відновлення біорізноманіття на території, яка внаслідок аварії на ЧАЕС зазнала значного радіаційного забруднення, що також викликає зацікавлення серед туристів.

Нещодавно був започаткований новий напрям у туризмознавстві, що передбачає дослідження техногенного туризму в межах екомережі України. Зокрема, Т. Карпенко пропонує нові методи конструктивно-географічного дослідження проблем використання ландшафтно-техногенного складника регіональної екомережі в туристичній діяльності [3], що також можуть бути використані під час аналізу Чорнобильської зони як дестинації техногенного туризму.

Висновок. З огляду на організаційно-правові особливості Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника техногенний туризм має там хороші перспективи подальшого розвитку, оскільки є підвищений інтерес до відвідування з пізнавальною метою

природних і антропогенних об'єктів, що зазнали радіаційного впливу внаслідок техногенної катастрофи на ЧАЕС.

Ключові слова: техногенний туризм, ревіталізація, антропогенні ландшафти.

Список використаних джерел

1. Казаков В. Л., Мещанін І. І., Казакова Т. А., Завальнюк О. Й. Техногенний туризм в системі природокористування. Збірник наук. праць Сумського держ. пед. ун-ту імені А. С. Макаренка. 2006. С. 221–229.
2. Казакова Т. А. До питання про зміст поняття Техногенний туризм. Географічні дослідження Кривбасу. Фізична географія, економічна і соціальна географія, геоecологія, історична географія, викладання географії: Матеріали кафедральних науково-дослідних тем. Кривий Ріг: КДПУ, 2007. С. 91–96.
3. Карпенко Т. А. Використання ландшафтно-техногенної складової регіональної екомережі у туристичній діяльності (на прикладі старопромислового регіону Кривбасу): дис. ... д-ра філософії 103 Науки про Землю / Уманський національний університет садівництва; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2021. 185 с.